

Грамма Віктор Микитович
(1937–2016 рр.)

Кандидат біологічних наук, доцент.

Народився 1 травня 1937 р. у селі Марківка Білопільського району Сумської області. У 1958 р. поступив на вечірнє відділення хімічного факультету Харківського державного університету. Пів року він провчився на хіміка, а потім за рекомендацією пульмонологів був змушений змінити професію, і в 1960 р. вирішив поступити на біологічний факультет. На третьому курсі вечірнього відділення біологічного факультету почав відвідувати засідання Українського ентомологічного товариства, яке очолював професор Харківського університету Сергій Іванович Медведєв. Разом із доцентом педагогічного інституту Всеволодом Борисовичем Захаренком ці вчені стали вчителями для В. М. Грамми. У 1965 р. почав працювати на кафедрі зоології Харківського педагогічного університету на посаді лаборанта, а з червня 1966 р. був запрошений на кафедру ентомології на посаду старшого лаборанта. У 1974 р. впевнено захистив кандидатську дисертацію на тему «Еколого-фауністичний огляд водних жуків Aderphaga (Haliplidae, Ditiscidae, Hygrinidae) Лівобережної України». Окрім еколого-фауністичних розробок, йому належать два описані види плавунчиків, названі на честь власних вчителів — *Haliplus zakharenko* та *H. medvedevi* (на жаль, останній в подальшому потрапив у синоніми). Найбільш вагомим досягненням з цього напрямку була участь у створенні визначника прісноводних безхребетних, виданому при Зоологічному інституті РАН (Санкт-Петербург) в 2001 р.

У 1974 р. був направлений працювати в Центральну наукову бібліотеку університету. Там він займався створенням бібліографічної інформації в царині екології, охорони природи, ентомології, зоогеографії, історії науки. І тут доля звела його зі своїм останнім вчителем — головним бібліографом ЦНБ ХДУ М.Г. Швалбом, колишнім випускником біологічного факультету. В ці часи напередодні 70-річчя С.І. Медведєва з ювіляром було домовлено створити його бібліографічний покажчик. Частина матеріалу була підібрана за участю самого Медведєва. У співавторстві зі Швалбом в 1976 р. була підготовлена стаття з бібліографічним списком соратника і колеги Медведєва, В.В. Станчинського – видатного вченого-еколога, репресованого тоталітарним режимом.

У 1975–1979 рр. В.М. Грамма працював молодший науковий співробітник відділу захисту рослин Інституту рослинництва, селекції та генетики ім. В. Я. Юр'єва. У 1979–1988 рр. – старшим викладачем,

а у 1988–2011 рр. – доцентом кафедри галузевої бібліографії Харківського інституту культури (в подальшому — Харківської національної академії культури).

За ініціативою В. М. Грамми та його колег в 1977 р. у колгоспі «Червона хвиля» Великобурлуцького району Харківської області був створений заказник корисних комах, де вперше розташували штучні домівки з очеретяних трубочок для диких бджолиних. Надалі ця ідея набула розвитку в створенні мікрозаповідників для корисних комах-запилювачів. Його теоретичні розробки були впроваджені в практику М. О. Філатовим: перший мікрозаповідник для комах-запилювачів (площею в одну сотку) був створений у 1979 р. на території відділу біології Харківського палацу піонерів під керівництвом завідувача відділу Б.М. Якушенка — керівника юннатів, завдяки якому в Харкові сформувалися плеяда ентомологів.

У 1980 р. В. М. Грамму було запрошено до лабораторії екології комах при ХСГІ ім. В.В. Докучаєва де він працював до 2003 р., а у 2003–2011 рр. був завідувачем лабораторії і керував дослідженнями ентомофауни природних екосистем та агроценозів.

Загальна кількість публікацій В.М. Грамми налічує понад 340 наукових, науково-популярних і суспільно активних робіт.